

GIDS IN MEDEZEGGENSCHAP

Gerard Wold:
'De hele NS
gaat komende
jaren op de
schop'

PAGINA 06

Van vaste
functies naar
tijdelijke rollen
voor meer
flexibiliteit

PAGINA 15

De moed van
klokkenluiders
wordt eindelijk
erkend; nieuwe
wet in werking

PAGINA 30

poor

PRAKTIJKBLAD ONDERNEMINGSRAAD

***EOB: Bastion van
tirannie en angst***

ORnet.nl

Schending mensenrechten bij het Europees Octrooibureau

'Bastion van angst en tirannie'

Medezeggenschap een aanfluiting, ontslag voor kritische vakbondsleden, zelfdoding door medewerkers. De sfeer bij het Europees Octrooibureau is zwaar verziekt. De directeur acht zich onschendbaar voor het miskennen van mensenrechten.

Medewerkers van het Europees patentbureau werken in een bastion van angst en tirannie', zegt een anonieme bron bij de personeelsvertegenwoordiging (pvt) van de Rijswijkse vestiging (2700 medewerkers) van het Europees Octrooibureau (EOB). De organisatie, met eveneens kantoren in Berlijn, München en Wenen, buigt zich over de bescherming van rechten van uitvinders. De bron wil zijn naam liever niet genoemd hebben. 'Want', benadrukt hij, 'praten met de buitenwacht over de interne gang van zaken kan je je baan kosten. Topman Benoît Battistelli verwacht absolute trouw.' 'Of we medezeggenschap hebben? Laat me niet lachen. De personeelsvertegenwoordiging wordt alleen geconsulteerd om ja of nee tegen een dossier te zeggen. Op een gemotiveerde mening van de pvt of een alternatief voorstel zit de directie niet te wachten. De directie beslist ook of we mogen vergaderen met de achterban. Dat moeten we drie dagen van tevoren aanvragen, samen met een lijstje van onderwerpen. Het versturen van een mededeling aan alle medewerkers per e-mail is verboden. Bij meer dan vijftig mails wordt het systeem automatisch geblokkeerd. Medewerkers worden hier niet als mondige personeelsleden en als mens gewaardeerd. Dieptepunt was een colle-

ga die in 2013 onder werktijd een einde aan zijn leven maakte door in Rijswijk van de zevende etage te springen.' Dat is nog maar één geval, want ook een andere collega van de Rijswijkse vestiging maakte, op de laatste dag van zijn vakantie, een eind aan zijn leven. De bedrijfsvakbond Suepo bij het EOB sloeg medio 2015 ook alarm over de zelfdoding van drie medewerkers van het hoofdkantoor in München. Dat maakt in totaal vijf gevallen van zelfdoding in drie jaar, volgens de vakbond vanwege verziekte arbeidsomstandigheden.

Zonnekoning

Als intergouvernementele organisatie, gevormd door 38 lidstaten die toezicht houden in een *administrative council*, geniet het EOB onschendbaarheid. Door deze juridische immuniteit kan het zich grotendeels onttrekken aan nationale wetgeving en EU-wetten in landen waar EOB-kantoren zijn gevestigd. Juist daar-in schuilt, zo is de heersende opvatting onder medewerkers, pvt en bestuurders van Suepo, voor een belangrijk deel de oorzaak van het 'schrikbewind' dat de Franse topman Battistelli voert: hij kan zijn gedrag als 'zonnekoning met een eigen hofhouding' eenvoudig voortzetten. In 2015 bepaalde het gerechtshof in Den Haag in een zaak die advocaat Liesbeth

Zegveld, gespecialiseerd in mensenrechten, namens Suepo had aangespannen dat het EOB de mensenrechten schendt. Dat de vakbond in zijn werk wordt belemmerd is een schending die zwaarder weegt dan de immuniteit. 'Dat het EOB tegen dit vonnis in cassatie is gegaan', aldus Zegveld, 'illustreert eens te meer de arrogantie van de organisatie. Die vindt dat zij boven de wet mag staan. Hier zie je hoe immuniteit wordt misbruikt en een organisatie ongecontroleerd te werk kan gaan. Ik heb niet eerder een zaak gehad met zo'n agressieve tegenspeler.'

Sinds het Haagse arrest constateert Zegveld een verharding in het optreden van Battistelli tegen bestuurders van Suepo, die als EOB-medewerker veelal ook actief zijn in het *central staff committee*, een soort centrale ondernemingsraad. Twee van hen is ontslag aangezegd. Onder hen de Nederlandse voorzitter van de bond Elizabeth Hardon, wier pensioenrechten bovendien met 20 procent zijn gekort, en de penningmeester van de bond. Hardon had naar buiten gebracht dat er een intern onderzoek tegen haar loopt, wat tegen de regels van het EOB is. Vijf andere actieve vakbondsleden, van wie drie in Rijswijk, zijn geschorst in afwachting van een onderzoek. Een ervan is ook acht treden in salaris teruggezet.

Heksenjacht

Zegveld: 'Dit is een heksenjacht om de bond en kritische werknemers monddood te maken, uit te schakelen. Ze worden aangesproken op futiliteiten, waarvan je de juistheid kunt betwijfelen en de vraag is of het ernstig genoeg is om iemand te ontslaan of zijn pensioen in te krimpen.' Battistelli verdedigde zich door in het Financieele Dagblad te zeggen dat sprake is van een "georkestreerde campagne om de organisatie te destabiliseren". Dat het louter vakbonds- en personeelsvertegenwoordigers zijn die aangepakt worden, is "puur toeval".

Behalve tegen het ontslag van de vakbondsbestuurders bereidt Zegveld een rechtszaak tegen het EOB voor wegens intimidatie. 'Als vakbondsbestuurder/medewerker van het EOB mag je volgens Battistelli's richtlijnen je eigen leden niet vertellen dat er een onderzoek tegen je gaande is. Terwijl het de taak van een

Door de juridische immuniteit van het EOB kan topman Battistelli zich gedragen als 'zonnekoning met een eigen hofhouding'

bond is een kritisch geluid te laten horen en leden te informeren.'

'Als er een onderzoek tegen je loopt', beaamt de anonieme bron bij de PVT, 'mag je dat niet tegen een collega zeggen. Dus beperk je je tot: "Ik was weg en ik mag niet vertellen waarom". Dan weet de ander genoeg. Terwijl de directeur in de krant wél mag zeggen dat er onderzoeken tegen vakbondsbestuurders lopen.' Wie op het matje moet komen bij de commissie van disciplinair onderzoek heeft

recht op bijstand van een lid van de PVT. 'Tijdens zo'n verhoor worden medewerkers vaak ook feiten ten laste gelegd die niets met hen te maken hebben. Je schuld staat al bij voorbaat vast. "Stasi-praktijken", zeggen collega's uit Oost-Europa die bij het EOB werken.'

Werkdruk gestegen

'De medewerkers van het EOB', vervolgt de anonieme PVT'er, 'zijn hoogopgeleide mensen die het frustreert dat ze geen >

ruimte krijgen om zelf te bepalen hoe en onder welke omstandigheden ze hun werk doen. De top van het EOB wil meer onderlinge competitie tussen medewerkers bevorderen. Daar is onder meer een nieuw beloningsstelsel voor bedacht. De leidinggevende bepaalt voortaan wanneer jij salarisverhoging krijgt. Hij kan ook eenzijdig andere arbeidsvoorwaarden wijzigen. Ondertussen kan hij je overladen met bergen werk. De werklust in sommige eenheden is met 30 procent toegenomen. Logisch dus dat velen met vervroegd pensioen gaan, of zich ziek melden. Wie ziek thuis is maar een wandeling of ritje op de fiets maakt, is in overtreding en riskeert tuchtmaatregelen.'

'De interne arbodienst, die zogenaamd voor re-integratie moet zorgen, is door onderbezetting zelf overwerkt. Preventieve maatregelen tegen ziekteverzuim zijn bescheiden vergeleken met de repressieve maatregelen die worden opgelegd. Over arbo-onderwerpen valt moeilijk te praten. De PVT probeert het wel, maar de standaardreactie is vaak dat zo'n onderwerp "in een andere context", op centraal niveau, besproken moet worden. Waarna je er niets meer over hoort.'

Ook op het voorstel voor een risico-inventarisatie op de werkplekken van het EOB kreeg de PVT nul op het rekest. De Arbeidsinspectie mag het gebouw niet binnen vanwege de immuniteit van het EOB. 'Bij de directie is door de PVT ook aangedrongen op een onderzoek naar een verband tussen de werksfeer en de zelfmoorden. Maar daar is nooit op gereageerd.'

Reageren deed Battistelli wel in een interview met NRC Handelsblad, waarbij hij de zelfmoorden 'persoonlijke tragedies' noemde, 'zonder aanwijzingen van een verband met het bureau'.

De Arbeidsinspectie is via de media en andere bronnen bekend met de aard van de klachten. 'Maar we missen de bevoegdheden', aldus een woordvoerder, 'om bij het EOB onderzoek te doen, zoals we ook niet binnen mogen bij ambassades. Over de signalen van mogelijke misstanden geven we dan ook geen oordeel. We kunnen immers niets onderzoeken.' Inderdaad, ook geen onderzoek nadat een medewerker onder werktijd vanaf zeven hoog koos voor een dodelijke val op Nederlands grondgebied.

Foto: AFP/Fimmanuel Dunand

Topman Benoît Battistelli.

Demonstreren

Demonstreren op Nederlands grondgebied mogen de octrooionderzoekers dan weer wel. Dat deden ze dan ook massaal, eind januari in Rijswijk, uit protest tegen het ontslag van twee collega's wegens hun vakbondsactiviteiten en het terugzetten in functie van een derde medewerker. Tweede Kamerlid John Kerstens (PvdA) liep mee in de demonstratie en diende een motie in waarin hij het kabinet vroeg 'alles uit de kast te halen' om te zorgen voor normale werkverhoudingen en eerbiediging van rechten van werknemers. Staatssecretaris Martijn van Dam (Economische Zaken, PvdA) kondigde daarop een 'onafhankelijk onderzoek' aan naar de werkomstandigheden bij het EOB, dat rond het ter perse gaan van dit blad zou moeten plaatsvinden.

'De regering heeft zich over de toestand bij het octrooibureau opvallend lang afzijdig gehouden', constateert Liesbeth Zegveld, 'maar draagt wel de verantwoordelijkheid dat op zijn grondgebied de mensenrechten worden nageleefd. De Nederlandse staat kan daar, als niets ondernomen wordt, wellicht nog namens Suevo een procedure over verwachten. Anderzijds merk ik ook dat voor het kabinet de maat begint vol te raken nu het EOB op alle fronten doorgaat met mensenrechten schenden, zoals het recht op collectieve onderhandelingen, het recht op vergadering en vrijheid van meningsuiting. En dat nog los van het feit dat individuele rechten zoals werk en pensioen

worden geschaad en werknemers blijkbaar tot zelfmoord zijn gedreven.'

Normaliseren

De Deense voorzitter Jesper Kongstad van de administrative council van de octrooiorganisatie heeft de 38 deelnemende landen gevraagd de disciplinaire maatregelen tegen leden van de vakbond door een onafhankelijke commissie te laten onderzoeken. Battistelli heeft het onderzoeksvoorstel direct afgewezen. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat de EOB-landen, die medio maart bijeenkomen, tegen het voorstel van Kongstad zullen stemmen. In dat geval lijken de dagen van Battistelli geteld.

De personeelsvertegenwoordiging blijft intussen actief, in afwachting van betere tijden. 'De hele situatie moet een keer normaliseren natuurlijk, zoals dat in een democratisch land hoort. De PVT kan zich wel opheffen wegens gebrek aan inspraak, maar is dan ook meteen de communicatie en de feedback met de achterban volledig kwijt. Nu kan de PVT nog dossiers verzamelen en fungeren als bijstandsverlener voor problemen van werknemers. De PVT mag ook publiceren op intranet, maar niet opvallend, want je moet vijf, zes keer klikken voor je hun pagina vindt. Veel dingen die de PVT doet, zijn ook taken van de afdeling P&O. Maar die ziet het personeel en hun vertegenwoordigers als de vijand. Dat is te verklaren, want het hoofd P&O is benoemd uit de persoonlijke vriendenkring van Battistelli.' <